

สำนวนภาษาจากยาหม้อใหญ่

EPO5 ตอน เลือดร้อน

“ไม่สนกฎหมาย วัยรุ่น**เลือดร้อน** ยกพวกเปิดศึกปะทะเปิดใส่กันกลางถนน ชาวบ้าน
ผวา” (ไทยรัฐออนไลน์ 23 ตุลาคม 2565)

“เขียนไก่อชน**เลือดร้อน**ชกปืนรัยยิงเต็ดชีพเพื่อนรักกลางสังเวียนไก่อชน โมโหต่อรอง
ราคาไก่อชนหักหน้า” (ไทยรัฐออนไลน์ 29 พฤศจิกายน 2565)

“วัยรุ่น**เลือดร้อน**มองหน้าไม่พอใจ แทะกันดับ 1 ศพกลางตลาดนกอูก” (เดลินิวส์
ออนไลน์ 5 มกราคม 2566)

“ไรเดอร์**เลือดร้อน**เจอหนุ่มโรงเหล็กใจทก้เก๋า คว่าปืนไทยประดิษฐ์ซัลโวด้นกลางถนน”
(เดลินิวส์ออนไลน์ 2 กันยายน 2565)

“ตำรวจยิงสกัดคุณแม่**เลือดร้อน** คว่าปืนบุกโรงเรียน ช่วยลูกโดนรังแก” (เดลินิวส์
ออนไลน์ 31 มีนาคม 2565)

“หนุ่ม**เลือดร้อน**คว่าปืนลูกม่จ๋อยิงเพื่อนบ้านเจ็บ 3 คน” (สำนักข่าวไทย 22 ธันวาคม
2565)

“โจ**เลือดร้อน**บุกบ้านสาววัย 18 มอบตัวแล้ว 1 คน” (สำนักข่าวไทย 24 กันยายน
2565)

“หวัดไม่ถึงวันเด็ก 6 ล้อ**เลือดร้อน**ปาดหน้ารถนักเรียนปาทุญแจใส่ ลากลุงขับรถลงมา
ต๋อยซ่า” (ผู้จัดการออนไลน์ 13 มกราคม 2566)

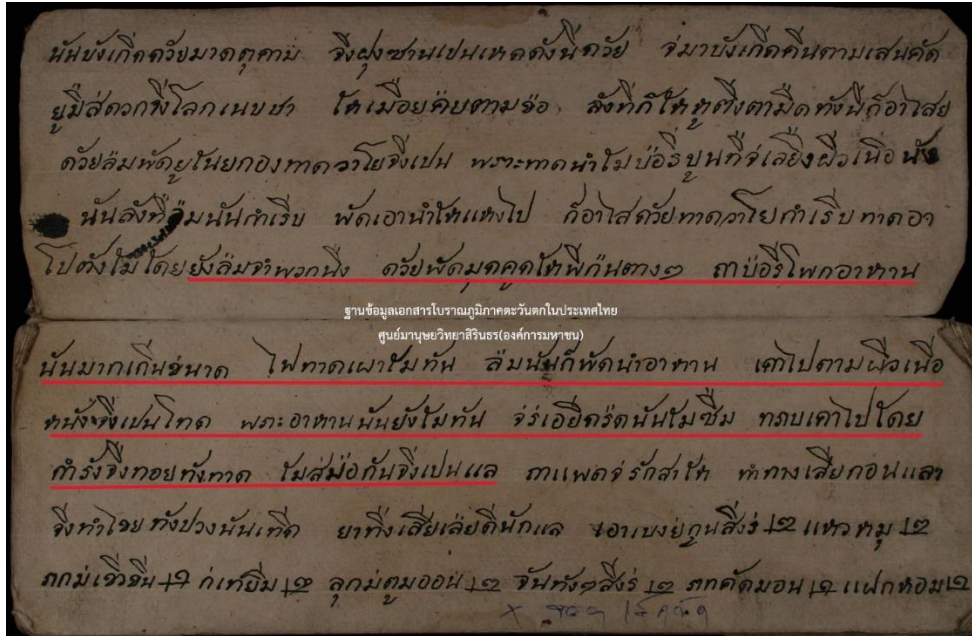
“รวบแล้วโจ**เลือดร้อน**โดนแย่งจีบสาว! พาพวกชกปืนจ๋อหัว-ลากดาบซามูไรฟันหนุ่ม
แม่สายเลือดสาด” (ผู้จัดการออนไลน์ 2 มกราคม 2566)

จากสำนวนข่าวอาชญากรรมหลายสำนัก ได้ใช้สำนวน “เลือดร้อน” ในการพาดหัวข่าว หรือเขียนข่าวเพื่อแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ของบุคคลผู้ก่อเหตุอาชญากรรมสะเทือนขวัญต่าง ๆ ที่มีลักษณะอารมณ์ร้อน ตกอยู่ในความโกรธ โมโห ใจร้อน ภูมิจิตใจและความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำร้ายฝ่ายตรงข้าม ถ้าเป็นสำนวนยุคใหม่ขึ้นมาอีกนิดก็จะใช้คำว่า “หัวร้อน” สำนวนนี้สามารถใช้กับบุคคลได้ทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง วัยรุ่น วัยกลางคน หรือรุ่นเด็ก เพราะเมื่อค้นความหมายสำนวนเลือดร้อนเท่าที่พบในตอนี้ มีในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับปี 2542 ต่อมาพบในพจนานุกรมฉบับมติชนฉบับปี 2547 และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับปี 2554 ตามลำดับ จากพจนานุกรมทั้งสามฉบับให้ความหมายของสำนวนเลือดร้อนเพียงสั้นๆ ระบุว่า โกรธง่าย, โมโหง่าย เท่านั้น

หากเราลองค้นความหมายของคำว่า เลือดร้อน นี้เพิ่มเติมก็จะพบว่า ในคัมภีร์แพทย์แผนไทยที่ชื่อว่า คัมภีร์ชวดาร ได้กล่าวถึงโรคอันเนื่องมาจากเลือดและลม กล่าวไว้ในร่างกายมนุษย์มีลมอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ลมที่พัดจากสะดือขึ้นมาจนถึงศีรษะเรียกว่า “อุรังคมาวาต” หรือลมเบื้องบน ลมที่พัดลงไปจนปลายเท้าเรียกว่า “อโรคมาวาต” หรือลมเบื้องล่าง และเมื่อลมทั้งสองชนิดได้พัดปนระคนกันแล้วละก็ จะทำให้ เลือดร้อน ดั่งไฟ เกิดได้วันละร้อยหน อาการทั้ง 32 ก็พิกลพิกาลจากภาคที่อยู่ เตโชธาตุก็ไม่ปกติ แล้วเหตุใดบ้างที่จะทำให้ลมทั้งสองมาปะปนระคนกันได้ ในคัมภีร์ชวดารนั้นบอกว่า “เพราะมนุษย์บริโภคอาหารไม่เสมอตามปกติ” กล่าวคือ กินอึดเกินไปบ้าง กินน้อยเกินไปบ้าง กินของดิบของเน่า ของบูด ของหยาบข้าง กินผิดเวลาบ้าง บางพวกอยากกินเนื้อผู้อื่นบ้าง จึงทำให้ลมพิการจนเกิดโรคต่าง ๆ จากคำอธิบายนี้แสดงให้เห็นว่าอาการ เลือดร้อน นี้เกิดจากลมในร่างกายที่เดินทางผิดปกติมาประสมระคนกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการกินอาหารที่ไม่เป็นปกติ อึดเกินไป น้อยเกินไป กินของบูดเน่า กินผิดเวลา เป็นต้น นอกจากนี้ยังอธิบายคำว่า เลือดร้อน ไว้อีกว่าเป็นอาการวูบวาบของสตรีก่อนมีประจำเดือน หรือปรากฏในสตรีวัยก่อนหมดประจำเดือนได้อีกด้วย ซึ่งจะพ้องกับอีกอาการหนึ่งคือ “เลือดจะไป ลมจะมา”

ในหนังสือสมุดไทยตำรายาโรคลมของวัดท่าพุด จ.นครปฐม รหัสเอกสาร NPT001-008 ได้กล่าวถึงโทษของการกินอาหารมากเกินไปดังนี้

“ยังมีลมจำพวกหนึ่งด้วยพัดมูตรคูให้พิกลต่าง ๆ ถ้าบริโภคอาหารนั้นมากเกินไปขนาดไฟธาตุเผาไม่ทัน ลมนั้นก็จะพัดนำอาหารเข้าไปตามผิวเนื้อหนึ่งจึงเป็นโทษ เพราะอาหารนั้นยังไม่ทันจะละเอียด รสนั้นไม่ซึมซาบเข้าไปได้กำลังจึงถอย ทั้งธาตุไม่เสมอกันจึงเป็นแล”

สมุดไทยเรื่อง ตำรายา รหัสเอกสาร NPT001-008
 ฐานข้อมูลเอกสารโบราณภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย
 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

กลับมาที่สำนวน *เลือดร้อน* ในปัจจุบัน ผู้เขียนสันนิษฐานว่าสำนวนนี้น่าจะมีที่มาจากอาการของโรคชนิดหนึ่งที่เกิดจากความผิดปกติของเลือด และลมที่มีบันทึกอยู่ในคัมภีร์แพทย์แผนไทยที่ชื่อว่า "คัมภีร์ชวดาร" อาการเลือดร้อนนี้ยังหมายถึง อาการวูบวาบของสตรีก่อนมีประจำเดือน หรือปรากฏในสตรีวัยก่อนหมดประจำเดือน ซึ่งอาการแบบนี้เองที่จะทำให้เกิดอาการตามร่างกาย ได้แก่ ร้อนวูบวาบ (ขี้นาวขี้ออน) ท้องอืด ท้องผูก ผิวแห้งและคัน ปวดเมื่อยตามร่างกาย นอนไม่หลับ นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนสภาพทางจิตใจได้อีกด้วย เช่น โมโหง่าย ซึมเศร้า ขี้ลืม ใจน้อย เป็นต้น การเปลี่ยนสภาพทางจิตใจของผู้ที่มีอาการ *เลือดร้อน* ที่มีลักษณะโมโหง่าย มีอารมณ์ฉุนเฉียว ทำอะไรก็ไม่ถูกใจ (อารมณ์แบบนี้คนที่ เป็นมักไม่รู้ตัว คนที่รู้ก็คือคนใกล้ตัว อย่างคุณผู้ชาย หรือคุณสามี) น่าจะเป็นที่มาของความหมายในสำนวน *เลือดร้อน* ในปัจจุบันนี้นั่นเอง

ผู้เขียน

ดอกรัก พยัคศรี นักวิชาการคลังข้อมูล ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)